

СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Ческідова І. О.

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах банківська система є досить вразливою, що вимагає розроблення та застосування методів, здатних виявляти слабкі місця, надавати оцінку рівню вразливості, і, таким чином, забезпечувати фінансову стійкість банківської системи України. Одним із таких інструментів можна вважати стрес-тестування. Починаючи із 2018 р. Національний банк України щорічно проводить стрес-тестування банківських установ, за висновками якого стає можливим визначення проблемних аспектів їх діяльності.

Дослідженням питання впливу ризиків банківської діяльності на фінансову стійкість, в т. ч. особливостей застосування методу стрес-тестування розглядали такі вітчизняні науковці як: Н. Іваненко, В. Міщенко, С. Науменкова та ін. Також даній проблематиці присвячені праці й зарубіжних науковців, зокрема: Д. Пейн, М. Сорге, Г. Хоггарт. Однак дане питання потребує подальшого вивчення в сучасних умовах трансформаційних змін.

Основні теоретичні та методологічні засади проведення стрес-тестування в банківських установах визначено у Постанові Національного банку України «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України». Відповідно до даної постанови стрес-тестування – це метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик, та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактора – валютного курсу, процентної ставки тощо. Поєднання цих величин дає уявлення про те, яку суму збитків чи доходів отримає банк, якщо події розвиватимуться за закладеними припущеннями [1].

В цілому, оцінка стійкості банківських установ складається з трьох етапів, кожен з яких має певні особливості (рис. 1).

У 2021 р. стрес-тестування проходили 30 банківських установ, які складають 93% активів банківської системи. Сценарії розробляються таким чином, щоб виявити вплив основних факторів на банківську діяльність, проте результати оцінювання за базовим та несприятливим сценаріями не можна вважати прогнозними.

За результатами проведеного у 2021 р. стрес-тестування можна зробити такі висновки:

- основна частина банківських установ була прибутковою, а обсяг капіталу має тенденцію до підвищення;

достатність основного капіталу банківських установ, якщо брати до уваги базовий сценарій, в середньому зросла у прогнозованому трьохрічному періоді до 19,2% (до 20,9% для банківських установ іноземних банківських груп, до 18,4% для банків з державною часткою та до 15,9% для банків з приватним українським капіталом);

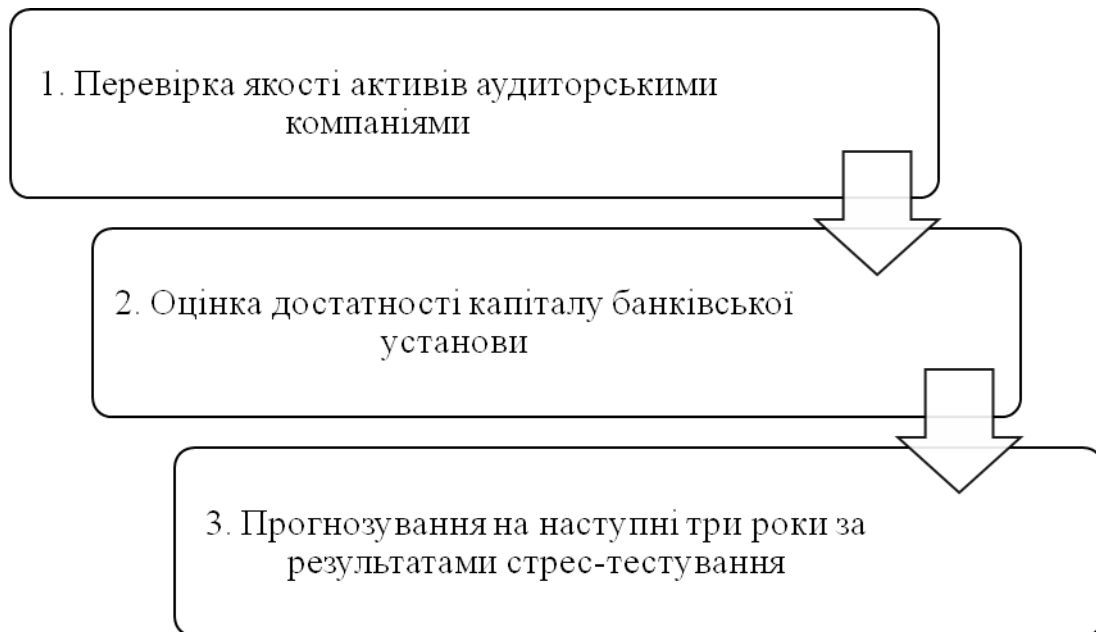

Рисунок 1 – **Етапи проведення стрес-тестування банківської системи**
Джерело: сформовано автором на підставі матеріалів [2]

- за базовим сценарієм для капіталу банків основним негативним чинником було виявлено вирахування вартості непрофільних активів. В цілому, вартість непрофільних активів склала 11,7 млрд гривень. У таких банківських установах як АТ «Кредит Дніпро» та АТ «Мегабанк» вартість такого майна на момент проведення стрес-тестування перевищувала розмір основного капіталу;

- якщо розглядати несприятливий сценарій, то у такому випадку 20 банківських установ потребують підвищення рівня достатності капіталу. Переважне зменшення нормативу достатності капіталу на наступні три прогнозних роки прослідковується у банківських установах з приватним українським капіталом (4,2%), найвищий показник спостерігається серед банків з іноземним капіталом (11,7%);

- щодо впливу кредитного ризику на вітчизняні банківські установи, то слід зазначити, що спостерігається значне зниження у порівнянні з минулим стрес-тестуванням;

- валютний ризик становить найбільшу загрозу для банківських установ з іноземним капіталом;

- банки з приватним українським капіталом стали більш вразливими до процентного ризику за рахунок високої концентрації державних цінних паперів.

Задля досягнення необхідного рівня достатності капіталу банківські установи повинні виконувати певні програми щодо реструктуризації. За базовим сценарієм – до кінця звітного року, а за несприятливим – до 30.06.2022 року. Визначені заходи повинні зменшити ризиковість банківської діяльності та позитивно вплинути на загальний рівень фінансової стійкості банківських установ.

Таким чином, можемо зазначити, що здійснюване НБУ стрес-тестування дійсно дозволяє виявити проблемні ділянки, сформулювати перелік запобіжних заходів у банківській системі та зміцнити її стабільність. У 2021 р. банківські

установи продемонстрували рекордний прибуток у розмірі 65,7 млрд грн [3], що перевищує минулорічний показник у півтора рази, що свідчить, про позитивні результати запобіжних заходів.

Література:

1. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України : Постанова Національного банку України від 06.08.2009 № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0460500-09#Text> (дата звернення: 12.03.22).

2. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-schodo-stres-testuvannya-bankiv-u-2021-rotsi> (дата звернення: 12.03.22).

3. Financial club : веб-сайт. URL: <https://finclub.net/ua/news/banky-vstanovyly-rekord-prybutkovosti.html> (дата звернення: 12.03.22).

*Науковий керівник – Мельник О. І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

МІСЦЕ МІКРОФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

*Шмигировський Р. В.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Поняття «фінансова безпека» визначена Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [1] як одна із дев'яти складових економічної безпеки країни, ваговий коефіцієнт якої є найбільшим серед інших складових (0,1294). Вона представляє стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни [1].

Мікрофінансові послуги чинять прямий та опосередкований вплив на три із шести складових фінансової безпеки: банківську, грошово-кредитну та безпеку небанківського фінансового сектору.

Зрозуміло, що оскільки переважна більшість мікрофінансових послуг надається небанківськими фінансовими установами та страховими компаніями, то саме грошово-кредитна безпека та безпека небанківського фінансового сектору найбільше залежить від результативності діяльності мікрофінансових організацій та страхових компаній.

Серед індикаторів фінансової безпеки, на які чинить вплив мікрофінансування, виділяємо наступні (рис. 1).